

JUSTIȚIA COMUNITARĂ

SIERRA LEONE

Într-o țară sărăcită, în plin proces de recuperare după un deceniu de război civil violent, parajuriștii au asigurat un mediu important de acordare a serviciilor juridice în Sierra Leone.

LEGEA ÎN ACȚIUNE

DOI PARAJURIȘTI ȘED SUB UN COPAC BĂTRÂN DE MANGO într-un sat din Port Loko, nordul Sierra Leone, înconjurați de peste 250 de femei, bărbați și tineri. Aceștia ascultă cum unul dintre parajuriști le explică în Temne, limba lor locală, condițiile unui proiect de contract de arendă a terenului pe un termen de 50 de ani dintre comunitatea lor și o companie din India care dorește să procure peste 10.000 de hectare din pământul lor pentru a crește palmieri pentru ulei și a construi o fabrică de prelucrare.

Parajuriștii le oferă consiliere gratuită sătenilor. Ea e consiliere elaborată cu sprijinul juriștilor profesioniști. Fără aceasta, membrii comunității și-ar fi pus semnăturile pe contract fără a-i înțelege prevederile.

Într-o țară sărăcită, în plin proces de recuperare după un deceniu de război civil violent, parajuriștii au asigurat un canal important de prestare a serviciilor juridice în Sierra Leone. Un număr mic de diverși finanțatori internaționali sprijină o serie de grupuri de parajuriști care oferă atât consiliere generală, cât și specifică: consilierea juridică la Port Loko, de exemplu, este oferită de Namati, un grup internațional care sprijină dezvoltarea serviciilor juridice comunitare. În alte părți, Advocaid și "Apărarea pentru copii" se orientează către femei și copii în conflict cu legea; Mișcarea de Rețea pentru Justiție și Democrație se axează pe sectorul minier; Timap pentru Justiție, Centrul de Drept pentru Acces la Justiție (CDAJ) și Comisia pentru Justiție și Pace (CJP) s-au axat predominant pe servicii juridice generale.

În pofida dovezilor impactului pozitiv al serviciilor parajuriștilor, și în pofida progreselor semnificative în recunoașterea legală a sectorului parajurist, eforturile de a dezvolta o rețea națională pentru acordarea serviciilor juridice primare în Sierra Leone au fost blocate de carențele în finanțare.

ISTORIC

Războiul civil din Sierra Leone care a izbucnit în 1991, a năruit un sistem al justiției care deja era pe cale de a eșua; lipsa vădită a accesului la justiție a fost identificată de Comisia postbelică pentru Adevăr și Reconciliere drept una dintre cauzele violențelor.

Spre 2010, Timap oferea servicii în 13 locații, în trei dintre cele 12 raioane ale țării. Acest număr a crescut de peste două ori, până la 33 de locații în 2013, ca urmare a impunerii de a extinde rețeaua parajuriștilor la nivel național folosind modelul Timap, cu finanțare de la donatori, inclusiv de la Banca Mondială. Dar reducerile financiare ulterioare din partea donatorilor au anulat o mare parte din acest progres. Doar circa jumătate din aceste locații cred acum că mai sunt active, fiind susținute de un grup restrâns de donatori, așteptându-se că și altele se vor închide.

JUSTIȚIA COMUNITARĂ SIERRA LEONE

ORGANIZAREA

În 2012, rolul parajuriștilor în sistemul justiției al Sierra Leone a fost instituționalizat printr-o lege inovatoare cu privire la asistența juridică garantată care a stabilit un model mixt de asistență juridică garantată în cauzele penale și civile, de la informații juridice și servicii de mediere prin reprezentarea în instanță, care să fie acordată printr-un parteneriat public/privat al guvernului cu societatea civilă. Actul a creat un Consiliu de asistență juridică garantată (CAJG) pentru a acorda, a administra, a coordona și a monitoriza acordarea asistenței juridice legale garantate în cauze penale și civile. CAJG este compus din zece membri conduși de un judecător de la instanțele superioare. Președintele Consiliului este propus de președintele instanței și numit de Președintele țării, dar ceilalți membri sunt propuși de diferite instituții, cum ar fi Baroul, Departamentul de Drept al universității și Consiliul Șefilor Superioari. Doi dintre membrii Consiliului sunt din societatea civilă și organizațiile neguvernamentale cu experiență și expertiză în aspecte legate de drept.

SUPRAVEGHERE

Legea din 2012 cu privire la asistența juridică garantată împuternicește CAJG să presteze asistență juridică garantată și să acrediteze practicieni de drept, societatea civilă și organizații neguvernamentale, parajuriști și clinici juridice universitare pentru acordarea asistenței juridice garantate. Consiliul de asemenea determină tipurile de persoane și cauze pentru acordarea asistenței juridice garantate. Pe lângă aceasta, CAJG va acredita instituțiile care întreprind instruirea parajuriștilor în vederea asigurării controlului calității.

ELIGIBILITATEA

Persoana nevoiașă care necesită reprezentare juridică trebuie să depună o cerere la CAJG în forma cuvenită și să întrunească cerințele cu privire la mijloacele disponibile.

Prestatorii de asistență juridică garantată care activează independent pot determina criteriile lor de eligibilitate.

FINANȚAREA

CAJG a fost instituit pe deplin în 2015. În 2016, în contextul performanței economice slabe și schimbării priorităților, din cauza izbucnirii virusului Ebola, parlamentul a aprobat suma de 4 miliarde SLL (800.000 dolari SUA) pentru servicii de asistență juridică garantată, excluzând cheltuielile de personal – aceeași sumă care a fost alocată pentru finanțarea sectorului judecătoresc în 2015. Consiliul de asemenea poate colecta fonduri din alte surse, inclusiv granturi, donații sau moșteniri, precum și din contribuțiile clienților. De la lansarea activității sale, Consiliul a lucrat exclusiv în asistența juridică garantată în cauzele penale.

În noiembrie 2015, guvernul Sierra Leone a aprobat o Politică Funciară Națională cuprinzătoare pentru a face o revizie generală a sistemului funciar al țării. Politica prevede asistență parajuridică comunităților în relație cu potențialii investitori, tipul de lucru pe care Namati îl face în Port Loko, și crearea unui fond de justiție comunitară pentru achitarea serviciilor ce urmează să fie finanțate prin contribuțiile investitorilor mari.

IMPACT

Într-o perioadă de trei ani, între 2010 și 2013, grupurile de parajuriști implicați în proiectul de extindere a serviciilor acestora (Timap, Brac, Advocaid, AJLC și JSC) au examinat peste 19.000 de dosare soluționând circa 84% dintre ele. Au fost întreprinse peste 1500 de acțiuni de clinici mobile sau de comunicare și informare pentru educația comunitară în domeniul juridic. Până la reducerea finanțării, proiectul extins acorda acces la servicii parajuridice pentru circa 33% din populația țării.